

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania B.S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Sosnowcu
o prawo do renty rodzinnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 14 kwietnia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Katowicach z dnia 8 października 2024 r., sygn. akt III AUa 144/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Sosnowcu na rzecz B.S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z odsetkami wynikającymi z art 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[it]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sosnowcu wyrokiem z dnia 19 grudnia 2023 r., VII U 623/23, oddalił odwołanie B.S. od decyzji z dnia 7 kwietnia 2023 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Sosnowcu odmawiającej jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Wyrokiem z dnia 8 października 2024 r. III AUa 144/24, Sąd Apelacyjny w Katowicach zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do renty rodzinnej po

zmarłym w dniu [...] 2023 r. mężu R.S. poczynając od dnia 7 marca 2023 r. na stale (pkt 1.); zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 180 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas po upływie tygodnia od dnia ogłoszenia niniejszego orzeczenia, do dnia zapłaty, tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (pkt 2.); zasądził od organu rentowego rzecz ubezpieczonej kwotę 240 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego, za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia, do dnia zapłaty, tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt 3.).

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie art. 67 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (test jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 504) polegającym na uznaniu, że odwołująca w chwili śmierci męża pozostawała z nim we wspólności małżeńskiej a w konsekwencji uznanie, że przysługuje jej prawo do renty rodzinnej po zmarłym, podczas gdy małżonkowie przynajmniej od marca 2022 r. nie pozostawali we wspólności małżeńskiej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, bowiem Sąd drugiej instancji dopuścił się rażącego naruszenia prawa materialnego, ponieważ przyznał B.S. prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu podczas gdy z ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie wynika, że małżonkowie w chwili śmierci Pana R.S. nie pozostawali we wspólności małżeńskiej.

Skarżący uznał, że w niniejszej sprawie nie spełnia się dyspozycja art. 67 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 70 ust. 3 ustawy emerytalnej, albowiem okoliczności niniejszej sprawy wskazują, że w chwili śmierci Pana R.S. pomiędzy małżonkami nie istniała wspólność majątkowa, małżonków nie łączyła również więź duchowa, osobista emocjonalna ani uczuciowa i taki stan trwał co najmniej od roku. Nadmieniam, że oceny czy między małżonkami istniała wspólność małżeńska należy dokonywać na chwilę śmierci małżonka, a nie na przestrzeni trwania całego małżeństwa, jak czyni to Sąd Apelacyjny.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania i zasądzenie na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi Okręgowemu i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną ubezpieczona wniosła o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz z ostrożności procesowej o oddalenie skargi kasacyjnej oraz każdorazowo zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym, kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem

weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 Nr 20, poz. 494 oraz z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 Nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Trzeba też przypomnieć, że podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do

rozpoznania - z uwagi na jej oczywistą zasadność niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 Nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Podlegającej badaniu w ramach tzw. przedsądu skargi kasacyjnej wniesionej w niniejszej sprawie nie można uznać, zdaniem Sądu Najwyższego, za oczywiście uzasadnioną. Przyjmuje się, że oczywiste naruszenie prawa, jako forma kwalifikowana tego naruszenia, ma miejsce jedynie wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu określonego przepisu prawa jest widoczny bez potrzeby przeprowadzania głębszej analizy stanu faktycznego i przepisów, których to naruszenie dotyczy. Takiej kwalifikacji ewentualnego naruszenia przepisów prawa materialnego, powołanych w ramach podstaw kasacyjnych, skarżący nie wykazał. Ocena materialnoprawna roszczeń powoda została dostosowana do ustalonego stanu faktycznego. Skarżący nie przekonał również Sądu Najwyższego, że przy dokonywaniu ustaleń faktycznych, stanowiących podstawę ocen materialnoprawnych, doszło do oczywistego naruszenia przepisów prawa materialnego, przepisów postępowania regulujących prowadzenie przez sąd

postępowania dowodowego, gromadzenie materiału dowodowego, ocenę dowodów i rekonstrukcję stanu faktycznego. Do Sądu drugiej instancji należy decyzja, czy zgromadzony materiał dowodowy jest wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Tymi ustaleniami faktycznymi, będącymi podstawą orzeczenia, od którego wniesiono skargę kasacyjną, Sąd Najwyższy - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - byłby związany przy merytorycznym rozpoznawaniu skargi kasacyjnej.

Sąd drugiej instancji na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego uznał, że ubezpieczona spełnia warunki określone treścią art. 67 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W istocie skarżący zmierza w skardze kasacyjnej do podważenia ustaleń faktycznych i oceny dowodów przyjętych w zaskarżonym wyroku. Przesądza to o braku podstaw do angażowania Sądu Najwyższego do merytorycznego rozpoznania skargi kasacyjnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym kwestionowanie faktycznych ustaleń sądów orzekających w sprawie nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (postanowienie Sądu Najwyższego z 17 października 2011 r. w sprawie I UK 174/11, LEX nr 1620495).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji w zgodzie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., 98 § 1¹ k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

[it]

[SOP]